

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Bilgisayar Ekranında Gökyüzü

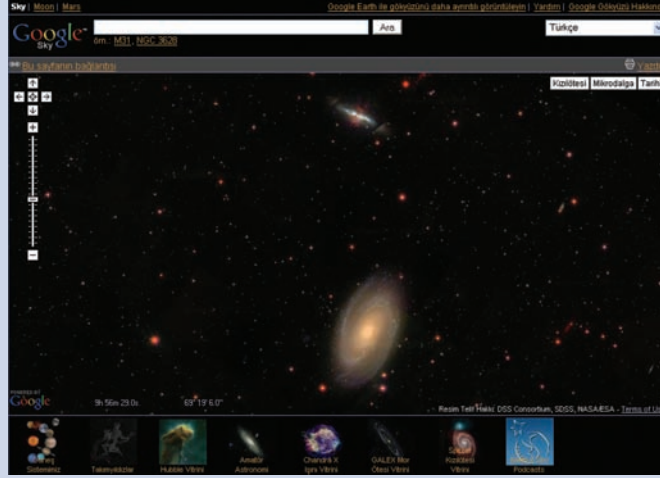
Bir amatör gökbilimcinin en büyük yardımcısı gökyüzü haritasıdır. Basit gökyüzü haritaları yalnızca yıldızların konumlarını gösterirken, artık bilgisayarların ve İnternet'in yaşamımızın bir parçası olduğu günümüzde, "planetarium" programları, gökyüzü gözlemcisinin de vazgeçilmez yardımcısı.

Bir planetarium aslında izleyicilere kubbe şeklindeki ekranında gökyüzünün bir modelinin oluşturulduğu "gökyüzü tiyatroları"dır. Her ne kadar bir gökyüzü tiyatrosunda izlenecek gösterinin yerini tutmasa da, aynı adı taşıyan birtakım yazılımlar gökyüzünün bilgisayarımıza taşır. Bu yazılımlar sayesinde, herhangi bir zamanda, gökyüzünün genel görünümünü, takımyıldız şekilleri, derin gökyüzü cisimleri, gezegenlerin konumları, kuyrukluysıldızlar, yapay uydular ve programın özelliğine bağlı olarak çok daha çeşitli bilgilere kolayca ulaşmak mümkün.

Planetarium yazılımları gökyüzünün tanımamıza yardımcı olmalarının yanı sıra, gözlem programımızı yapmamıza, gözlem sırasında gökyüzünde bulmak istediğimiz gök cisimlerini bulmamıza yardımcı olur. Hatta, modern amatör ya da profesyonel teleskoplar bilgisayara bağlanarak, bu yazılımlarla gökyüzünün istenen yerine yönlendirilebilir. İşte bu nedenle, ister gökyüzüne yeni ilgi duymaya başlamış olsanız, isterse deneyimli bir gözlemci olsanız, bu programlar tüm amatör ve profesyonel (daha gelişmişleri) gökbilimcilerin en büyük yardımcısıdır.

Çeşitli planetarium programlarına İnternet'ten ulaşabilirsiniz. Çoğu yazılım belli bir ücret karşılığında satılırken, bazıları ücretsiz olarak indirilebilir. "Stellarium" (<http://www.stellarium.org/>) ve Cartes du Ciel (<http://www.astrosurf.com/astroc/index.html>) tavsiye edebileceğimiz yazılımlar. Bunlar tamamen ücretsizler ve Windows, Mac ve Linux işletim sistemleri için sürümleri bulunuyor. Stellarium'un, Türkçe dil seçeneği de sahip olması bir tercih nedeni olabilir.

Bunların yanı sıra, Google Earth'ün uzantısı olarak sunulan Google Sky, tüm gökyüzünü sanal ortamda sunuyor. Google, geçtiğimiz ay Sky'nin İ-

ternet tabanlı sürümünü çıkardı (<http://www.google.com/sky/>). Google Sky'nin birtakım ilginç özellikleri var. Örneğin, gökyüzünü yalnız gözümüzde görüldüğü şekliyle değil, kızılötesi ve mikrodal-

ga görünüşleriyle de gösterebiliyor. Ayrıca, seçtiğiniz gök cismine yaklaşıp onun yüksek çözünürlükteki görüntüsüne bakabiliyorsunuz. Google Sky, biraz da hayal gücüyle, gökyüzünü uzay teleskoplarıyla keşfettiğiniz hissine kapılmanızı sağlıyor. Google Sky'nin Türkçe dil seçeneği de var.

Nisan'da Gezegenler ve Ay

Mars, hava karardığında güneybatı yönünde yüksekte yer alıyor. Gezegen, giderek bizden uzaklaşıyor ve buna bağlı olarak da parlaklığı azalıyor. Mars, İkizler'in yıldızlarıyla güzel bir üçlü oluşturuyor. Özellikle Polluks ve Mars, ayın sonunda aynı parlaklıkta olacaklar. İkilin rengi de birbirine yakın olacak. 12 Nisan'da, Ay da bu üçlüye eşlik edecek.

Satürn, hava karardığında gözlem için en iyi konumda bulunan gezegen. Satürn, bu sırada gökyüzündeki en yüksek konumuna ulaşmış oluyor ve bu da onu teleskoplu gözlemciler için iyi bir hedef yapıyor. Satürn, Aslan'daki konumunu pek değiştirmiyor ve Ay boyunca Regulus'la güzel bir ikili oluşturuyor.

Gecenin üçüncü gezegeni Jüpiter, ayın başlarında 03:00 civarında güneydoğu ufku üzerinde beliriyor. Ay sonunda, saat 01:00'e kadar sabredenler, Yay'da bulunan Jüpiter'in doğuşunu görebilecekler.

Venus, ay boyunca sabah gökyüzünde olmasına karşın, Güneş'ten çok kısa bir süre önce, hava iyice aydınlanmış olduğu sırada doğuyor. Güneş doğmadan hemen önce, çok kısa bir süre için ufuk üzerinde görülebilir.

Merkür, 15 Nisan'da akşam gökyüzüne geçiyor. Bundan önce, sabah gökyüzünde Güneş'e çok yakın görünür konumda bulunduğundan gözleme uygun değil. Ayın ortalarından başlayarak akşam gökyüzünde hızla yükselerek, ayın son günlerinde alacakaranlıkta da olsa görülebilecek yüksekliğe ulaşacak.

Ay, 6 Nisan'da yeniay, 12 Nisan'da ilkdördün, 20 Nisan'da dolunay, 28 Nisan'da sondördün hallerinde olacak.

1 Nisan saat 23:00, 15 Nisan saat 22:00, 30 Nisan saat 21:00'de gökyüzünün genel görünümü.